

بسمه تعالی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمانشاه
دانشکده بهداشت
گروه بهداشت عمومی
قالب نگارش طرح درس
XXXXXXXXXXXX

عنوان درس: آموزش بهداشت و ارتباطات

مخاطبان: دانشجویان ترم چهارم کارشناسی بهداشت عمومی

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری

زمان ارائه درس: یکشنبه ها ساعت ۱۰-۱۲

مدرس:

دکتر فاطمه رجعتی (استادیار گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمانشاه)

دکتر حسین اشتریان (استادیار گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمانشاه)

سهم استاد: یک واحد

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با مفاهیم و اصول آموزش بهداشت

آشنایی دانشجویان با نقش و اهمیت آموزش بهداشت در شرایط و زمان های مختلف

توانمند نمودن دانشجویان جهت برنامه ریزی برنامه های آموزش بهداشت

توانمند نمودن دانشجویان جهت ارزیابی برنامه های آموزش بهداشت

شرح درس:

این درس دانشجویان را با مفاهیم و اصول و نقش و اهمیت آموزش بهداشت در شرایط مختلف آشنا نموده و آنان را جهت برنامه ریزی و تدوین برنامه های آموزش بهداشت و ارائه پیام های بهداشتی و ارزشیابی برنامه های آموزش بهداشت توانمند خواهد ساخت.

اهداف کلی جلسات: (جهت هر جلسه یک هدف)

۱. مفهوم سلامت، آموزش بهداشت و ارتقای سلامت و رفتار بهداشتی
۲. آشنایی با واژگان آموزش بهداشت و نقش نظریه ها در آموزش بهداشت
۳. یادگیری و تغییر رفتار و نقش آن در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت
۴. نقش آموزش بهداشت در سطوح مختلف پیشگیری و نقش فرهنگ و توسعه با آموزش سلامت
۵. نیاز سنجی و روش های آن و مراحل برنامه ریزی در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت
۶. اصول و اهداف مشاوره در آموزش بهداشت
۷. پیام های بهداشتی و روش ارائه و انتقال آنها
۸. ارتباط بهداشتی و نقش آن در آموزش بهداشت
۹. نشریات بهداشتی و رسانه ها و انواع آن و نحوه استفاده و تهیه آن
۱۰. وسایل کمک آموزشی در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت و نحوه استفاده مناسب از آنها
۱۱. روش های مختلف آموزش در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت
۱۲. مروری بر مدل های آموزش بهداشت و ارتقای سلامت
۱۳. نقش مربیان آموزش سلامت در هر یک از واحدهای ارائه خدمات مراقبت اولیه
۱۴. ارزشیابی در برنامه های آموزش بهداشت

۱۵. موانع آموزش بهداشت در یک برنامه آموزشی

۱۶. پژوهش های مرتبط با آموزش بهداشت و ارتقای سلامت

اهداف جلسات به تفکیک هر جلسه:

جلسه اول: مفهوم سلامت، آموزش بهداشت و ارتقای سلامت و رفتار بهداشتی

دانشجو در پایان کلاس باید قادر باشد:

۱. سلامتی را تعریف نماید.
۲. محدودیت های تعریف سازمان جهانی بهداشت را سلامتی بیان کند.
۳. رفتار و رفتار بهداشتی را تعریف کند.
۴. آموزش بهداشت را تعریف نماید
۵. تعاریف مختلف ارتقای سلامت را بیان کند و تفاوت آنها را تشخیص دهد.

جلسه دوم: آشنایی با واژگان آموزش بهداشت و نقش نظریه ها در آموزش بهداشت

دانشجو در پایان کلاس باید قادر باشد:

۱. هشیاری، اطلاعات، دانش را در آموزش بهداشت از یکدیگر تشخیص دهد.
۲. مهارت ها را در مفهوم آموزش بهداشت تقسیم نماید.
۳. سواد بهداشتی را توصیف کند. و چهار حیطه آن را بیان کند.
۴. باور، نگرش و ارزش ها را از همدیگر تمیز دهد.
۵. بسیج جامعه، سازماندهی جامعه، مشارکت و توسعه جامعه را توصیف کند.
۶. روشهای توانمندسازی، شبکه سازی، ائتلاف سازی و حمایت همه جانبه و لابی گری را شرح دهد.

جلسه سوم: یادگیری و تغییر رفتار و نقش آن در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت

دانشجو در پایان کلاس باید قادر باشد:

۱. یادگیری را تعریف کند و اجزای مهم یادگیری را شرح دهد.
۲. تفاوت یادگیری و رفتار را از یکدیگر بشناسد.
۳. مفهوم یادگیری را در رویکرد شناختی و رفتاری از یکدیگر تمایز دهد.
۴. انواع یادگیری را از ساده به پیچیده طبقه بندی نماید.
۵. مراحل یادگیری از طریق مشاهده را بر اساس نظریه بندورا به ترتیب تقسیم بندی کند.
۶. نقش یادگیری در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را شرح دهد.

جلسه چهارم: نقش آموزش بهداشت در سطوح مختلف پیشگیری و نقش فرهنگ و توسعه با آموزش سلامت

دانشجو در پایان کلاس باید قادر باشد:

۱. سطوح مختلف پیشگیری و نقش آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را در هر یک از آنها شرح دهد.
۲. پیشگیری نخستین و اولیه را در نظام مراقبت بهداشتی ایران با تمرکز بر آموزش بهداشت ارزشیابی نماید.
۳. نقش سلامت را در دینامیسم توسعه نقد کند.
۴. ساخت فرهنگی و آموزش بهداشت را توضیح دهد.
۵. نقش خرده فرهنگ را در مداخلات آموزش بهداشت و ارتقای سلامت بشناسد.
۶. نقش آموزش سلامت را به عنوان یکی از عوامل توسعه یافتگی شرح دهد.
۷. یک روش تغییر رفتار مبتنی بر یک خرده فرهنگ در یک برنامه آموزشی با تمرکز بر آموزش بهداشت و ارتقای سلامت برگزیند.

جلسه پنجم: نیازسنجی و روش های آن و مراحل برنامه ریزی در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت

دانشجو در پایان کلاس باید قادر باشد:

۱. نیازسنجی در سیستم های خدمات بهداشتی درمانی را شرح دهد.
۲. بتواند نیازهای آموزشی در یک برنامه آموزش بهداشت را تشخیص دهد.
۳. بتواند نیازهای آموزشی در یک برنامه آموزش بهداشت را اولویت بندی کند.
۴. روش های نیازسنجی در یک سیستم ارائه خدمات بهداشتی برای مداخلات بهداشتی را دسته بندی نماید.
۵. در یک برنامه مداخله آموزشی برای انتخاب یکی از روشهای نیازسنجی تصمیم گیری نماید.
۶. مراحل برنامه ریزی برای یک روش آموزشی را به ترتیب نام ببرد.
۷. برای ترغیب استفاده از برنامه های غربالگری در مراکز بهداشتی درمانی یک الگوی آموزشی انتخاب نماید.
۸. برای برنامه های درمانی ارائه شده به بیماران در بیمارستان های آموزشی یک برنامه آموزشی طراحی نماید

جلسه ششم: اصول و اهداف مشاوره در آموزش بهداشت

دانشجو در پایان کلاس باید قادر باشد:

۱. مشاوره بهداشتی را بشناسد و اجزای آن را درک نماید.
۲. دلایل انجام مشاوره در آموزش بهداشت را بازگو کند.
۳. اهداف مشاوره در آموزش بهداشت را نام ببرد.
۴. عوامل موثر بر نتایج مشاوره را نام ببرد.
۵. اصول مشاوره و نکات مهم در ارائه یک مشاوره بهداشتی را توصیف نماید.
۶. در یک موقعیت شبیه سازی شده یک مشاوره مناسب بهداشتی را ارائه و شبیه سازی نماید.

جلسه هفتم: پیام های بهداشتی و روش ارائه و انتقال آنها

دانشجو در پایان کلاس باید قادر باشد:

۱. اجزای یک پیام بهداشتی را بشناسد.
۲. مراحل تولید یک پیام ارتباطی برای سلامت را به تفکیک شرح دهد.
۳. انواع پیام را برحسب مخاطب و موضوع مورد بحث توصیف نماید.
۴. نحوه انتقال پیام های بهداشتی را بشناسد
۵. نکات مهم در استفاده از تصاویر و پوستر ها در پیام های بهداشتی را شرح دهد.
۶. در طراحی یک پیام بهداشتی بتواند از عکس ها و پوسترهای مناسب استفاده نماید.
۷. یک پیام بهداشتی را در یک بسیج اطلاع رسانی به طور نمونه طراحی نماید

جلسه هشتم: ارتباط بهداشتی و نقش آن در آموزش بهداشت

دانشجو در پایان کلاس باید قادر باشد:

۱. اجزای مهم ارتباط را نام ببرد.
۲. هدف از برقراری ارتباط را بداند و وظیفه آن را تشریح نماید.
۳. چند نمونه از مدل های ارتباطی را نام ببرد.
۴. نقش ارتباط غیر کلامی در آموزش بهداشت را شرح دهد.
۵. در یک موقعیت شبیه سازی شده برای برقراری نوع ارتباط بهداشتی با مخاطب تصمیم گیری نماید.
۶. اصول و مهارتهای ارتباط بین فردی را در برنامه های بهداشتی بکار گیرد.
۷. بر موانع ارتباطی در یک موقعیت مداخله آموزشی فائق آید.

۸. نقش آموزش جمعی در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را درک نماید.

جلسه نهم: نشریات بهداشتی و رسانه ها و انواع آن و نحوه استفاده و تهیه آن (مربوط به دکتر اشترینان)

دانشجو در پایان کلاس باید قادر باشد:

۱. ویژگی های هر یک از نشریات بهداشتی را بشناسد و تمایز آنها را تشخیص دهد.
۲. برای انجام ارائه خدمات بهداشتی و درمانی در موقعیت های مناسب با استفاده از رسانه های آموزشی را تصمیم گیری نماید.
۳. یک پوستر بهداشتی برای موضوع خاص بهداشتی یا درمانی طراحی نماید.
۴. یک پوستر بهداشتی را انتخاب و آن را نقد و ارزیابی نماید.

جلسه دهم: وسایل کمک آموزشی در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت و نحوه استفاده مناسب از آنها

دانشجو در پایان کلاس باید قادر باشد:

۱. وسایل کمک آموزشی را در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت بشناسد.
۲. وسایل ارتباط جمعی و خصوصیات آن ها را از یکدیگر تمایز دهد.
۳. وسایل ارتباطی جدید و شبکه های اجتماعی را در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت شرح دهد.

جلسه یازدهم: روش های مختلف آموزش در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت

دانشجو در پایان کلاس باید قادر باشد:

۱. روش های مختلف آموزش در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را مورد انتقاد قرار دهد.
۲. بتواند در یک موقعیت مناسب با افراد مراجع یک برنامه سخنرانی را انجام دهد.
۳. بتواند در یک موضوع مناسب مزایا و معایب یک بحث گروهی را در جهت تغییر نگرش مراجع به چالش بکشد.
۴. برای یک برنامه آموزشی ایده یک روش آموزشی مناسب را ارائه دهد.
۵. ارزش روشهای آموزشی غیرمستقیم را در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت درک نماید.

جلسه دوازدهم: مروری بر مدل های آموزش بهداشت و ارتقای سلامت

دانشجو در پایان کلاس باید قادر باشد:

۱. مدل های آموزش بهداشت را بر حسب فردی، بین فردی و گروهی تقسیم بندی نماید.
۲. مدل اعتقاد سلامت را شرح دهد.
۳. مدل تئوری رفتار برنامه ریزی شده را توصیف کند.
۴. مدل پرسید پرسید را با اجزای آن تشریح کند.
۵. تئوری شناختی اجتماعی بندورا را در آموزش بهداشت بشناسد.
۶. تئوری انتشار نوآوری را در با ذکر مثال به اجزایش تقسیم کند.

جلسه سیزدهم: نقش مربیان آموزش سلامت در هر یک از واحدهای ارائه خدمات مراقبت اولیه

دانشجو در پایان کلاس باید قادر باشد:

۱. نقش مربیان آموزش سلامت را در هر یک از واحدهای ارائه خدمات مراقبت اولیه تشریح کند.
۲. از نقش مربی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را در محیط های درمانی دفاع نماید.
۳. جایگاه یک مربی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را در محیط های کار، مدرسه، خانواده به چالش بکشد.
۴. در یک موقعیت شبیه سازی شده یک برنامه عملی برای تغییرات رفتارهای مرتبط با سلامت در محیط های کار، مدرسه و خانواده ارائه کند.
۵. نقش مربی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را در تغییرات فرهنگی، اجتماعی و سیاست گذاری جهت پیشبرد اهداف سلامت توصیف نماید.

جلسه چهاردهم: ارزشیابی در برنامه های آموزش بهداشت

دانشجو در پایان کلاس باید قادر باشد:

۱. هدف از ارزشیابی در برنامه های آموزش بهداشت را بدانند.
۲. محتوای ارزشیابی و آنچه ارزشیابی باید انجام دهد را تشریح نمایند.
۳. ویژگی های افرادی که باید ارزشیابی برنامه های آموزش بهداشت را انجام دهند بازگو نمایند.
۴. زمان ارزشیابی را در یک برنامه آموزشی مرتبط با سلامت شناسایی کنند.
۵. انواع ارزشیابی را در یک برنامه آموزشی مرتبط با سلامت از یکدیگر تمایز دهد.
۶. روشها و فنون ارزشیابی در آموزش بهداشت را نام ببرد.
۷. بتواند یک روش مناسب ارزشیابی در یک برنامه آموزشی انتخاب نماید.

جلسه پانزدهم: موانع آموزش بهداشت در یک برنامه آموزشی

دانشجو در پایان کلاس باید قادر باشد:

۶. موانع آموزش بهداشت در یک برنامه آموزشی را تشریح کند.
۷. برای موانعی که امکان برطرف کردن آنها وجود دارد برنامه ریزی نماید.
۸. راهکارهای برطرف کردن موانع در برنامه های آموزش بهداشت را بیان کند.
۹. چگونگی ایجاد یک ائتلاف را در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت توصیف کند.
۱۰. چانه زنی در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را تعریف نماید.

جلسه شانزدهم: پژوهش های مرتبط با آموزش بهداشت و ارتقای سلامت

دانشجو در پایان کلاس باید قادر باشد:

۱. پژوهش های مرتبط با آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را تشریح نماید.
۲. چگونگی طراحی یک پروپوزال در زمینه مداخلات آموزشی مرتبط با سلامت را تشریح کند.
۳. برای بهبود و ارتقای هر یک از مفاهیم مرتبط با آموزش بهداشت در یک برنامه آموزش بهداشت برنامه ریزی نماید.
۴. چارچوب تئوریک یک مدل آموزش بهداشت را در قالب یک برنامه مداخله بهداشتی تشریح نماید.
۵. چگونگی اجرای برنامه های آموزشی جاری در مراکز بهداشتی درمانی را با توجه به شکافهای عدم استفاده از مدل های آموزش بهداشت نقد نماید.

منابع:

۱. صفاری م و شجاعی زاده د. اصول و مبانی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت. تهران: سماط، ۱۳۸۷
۲. صفاری م، شجاعی زاده د، غفرانی پور ف و دیگران. نظریه ها، مدل ها و روش های آموزش بهداشت و ارتقای سلامت. تهران: انتشارات سبجان، ۱۳۸۸
۳. کشاورز ن، شجاعی زاده د و دیگران. ارتقاء سلامت، دانش و رفتار. تهران: انتشارات شهراب، سال ۱۳۸۴
۴. ساروخانی ب، جامعه شناسی ارتباطات، آخرین انتشار
۵. محسنی منوچهر، آموزش بهداشت، آخرین انتشار
۶. محسنیان راد، ارتباط شناسی، آخرین انتشار
7. Butler, J. T. (1994). Principles of health education and health promotion. Englewood, CO: Morton Publishing Company.
8. Koelen, M. A., & van den Ban, A. W. (2004). Health education and health promotion. Wageningen, NL: Wageningen Academic Publishers.

روش تدریس: «سخنرانی ، کار عملی و بحث گروهی کلاس مجازی»

رسانه های کمک آموزشی: «ویدیو پروژکتور، رسانه های مجازی» نرم افزار های Storyline و محیط LMS

سنجش و ارزشیابی

ساعت	تاریخ	نمره	روش آزمون	آزمون
۱۰-۸ سه کویز در طول ترم	هر جلسه کلاس	۳	پرسش و پاسخ، انجام تکالیف محواله و آزمون کتبی	تکالیف کلاسی و آزمون های کویز
	۲	۳	آزمون کتبی	آزمون نیم ترم
		۱۴	آزمون کتبی	آزمون پایان دوره

مقررات درس و انتظارات از دانشجو:

از دانشجویان محترم انتظار می رود:

- ۱- حضور منظم و دقیق در جلسات درس داشته باشند.
- ۲- در فعالیت های یادگیری مشارکت نمایند.
- ۳- پیش از ورود به کلاس از اسلایدهای و فیلم های آموزشی استفاده نمایند و آنها را به طور دقیق مطالعه کنند.
- ۴- در هر جلسه آمادگی پاسخ گویی به سؤالات مبحث قبلی و کویز ها را داشته باشند.
- ۵- از منابع علمی استفاده کنند.
- ۶- تلفن همراه خود را در کلاس خاموش نمایند.

جدول زمانبندی درس

روز و ساعت جلسه: شنبه ها ساعت (۸-۱۰) کلاس شماره ۱۱

جلسه	موضوع درس	مدرس	روش تدریس	وسیله کمک آموزشی
۱	مفهوم آموزش بهداشت و ارتقای سلامت و رفتار بهداشتی	دکتر فاطمه رجعتی	بحث گروهی ، حل مساله،	کامپیوتر، ویدیو پروژکتور، سی دی و نرم افزارهای ساخت فیلم
۲	آشنایی با واژگان آموزش بهداشت و نقش نظریه ها در آموزش بهداشت	//	کلاس مجازی	سامانه LMS و نرم افزار Sroryline
۳	یادگیری و تغییر رفتار و نقش آن در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت	//	//	//
۴	نقش آموزش بهداشت در سطوح مختلف پیشگیری و نقش فرهنگ و توسعه با آموزش سلامت	//	//	//
۵	نیازسنجی و روش های آن و مراحل برنامه ریزی در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت	//	//	//
۶	اصول و اهداف مشاوره در آموزش بهداشت		کلاس مجازی	سامانه LMS و نرم افزار Sroryline
۷	پیام های بهداشتی و روش ارائه و انتقال آنها	//	//	//
۸	ارتباط بهداشتی و نقش آن در آموزش بهداشت	//	//	//
۹	نشریات بهداشتی و رسانه ها و انواع آن و نحوه استفاده و تهیه آن	// دکتر حسین اشتریان	//	//
۱۰	وسایل کمک آموزشی در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت و نحوه استفاده مناسب از آنها	// دکتر حسین اشتریان	//	//
۱۱	روش های مختلف آموزش در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت	//	//	//
۱۲	مروری بر مدل های آموزش بهداشت و ارتقای سلامت	دکتر حسین اشتریان	//	//
۱۳	نقش مربیان آموزش سلامت در هر یک از واحدهای ارائه خدمات مراقبت اولیه	//	//	//
۱۴	ارزشیابی در برنامه های آموزش بهداشت	//	//	//
۱۵	موانع آموزش بهداشت در یک برنامه	//	//	//

			آموزشی	
//	//	//	پژوهش های مرتبط با آموزش بهداشت و ارتقای سلامت	۱۶